

DOCUMENTOS.O FRANQUISMO

TEMA 28. CARACTERÍSTICAS E INSTITUCIONALIZACIÓN DO RÉXIME

Doc.1.-Discurso de Francisco Franco (18 de xullo de 1938), en conmemoración do Alzamiento Nacional:

“Correspóndenos a paladinaxe dunha fe, unha civilización e unha cultura gravemente ameazadas polos principios roxo-comunistas (...). Á irresponsabilidade política dos partidos liberais, sucede a unidade da nosa Cruzada, organicamente constituída; a un Estado neutro e sen ideais, substitúelle o misional e totalitario, que orienta ao pobo sinalándolle o camiño (...). Hai que soldar ao pobo, dividido polos partidos, hai que unir medio século de separacións; hai que borrar os prexuízos da loita de clases; (...) hai que elevar os principios do Movimiento”.

Doc. 2- Lei de Responsabilidades Políticas. 9 febreiro de 1939

Art.1.- Se declara la responsabilidad política de las personas (...) que desde el 1 de octubre de 1934 y antes del 18 de julio de 1936, contribuyeron a crear o agravar la subversión de todo orden de que se hizo víctima a España, y de aquellas otras que, a partir de la segunda de dichas fechas, se hayan opuesto o se opongan al Movimiento Nacional con actos concretos o con pasividad grave.

Art. 2.- Quedan fuera de la ley todos los partidos y agrupaciones políticas y sociales que, desde la convocatoria de las elecciones celebradas en 16 de febrero de 1936, han integrado el llamado Frente Popular, así como los partidos adheridos a este (...), las organizaciones separatistas y todas aquellas que se han opuesto al triunfo del Movimiento Nacional.

Art. 3.- Los partidos, agrupaciones y organizaciones declaradas fuera de la ley, sufrirán la pérdida (...) de sus bienes.

Doc.3.-Fuero de los Españoles (17 de xullo de 1945):

“Art. 1.-O Estado español proclama como principio reitor dos seus actos o respecto á dignidade, a integridade e a liberdade da persoa humana, recoñecendo ao home, en canto portador de valores eternos e membro da comunidade nacional, titular de deberes e dereitos (...).

Art. 2.-Os españois deben servizo fiel á Patria, lealdade ao Xefe do Estado e obediencia ás leis (...).

Art. 6.-A profesión e práctica da relixión católica, que é a do Estado español, gozará da protección oficial. Ninguén será molestado polas súas crenzas relixiosas nin o exercicio privado do seu culto. Non se permitirán outras cerimonias nin manifestacións externas que as da relixión católica (...).

Art. 10.-Todos os españois teñen dereito a participar nas funcións públicas de carácter representativo, a través da familia, o municipio e o sindicato (...).

Art. 12.-Todo español poderá expresar libremente as súas ideas mentres non atenten contra os principios fundamentais do Estado”.

Doc. 4. Lei de Principios do Movemento Nacional. 17 de maio de 1958

Eu, Francisco Franco Bahamonde, líder de España, consciente da miña responsabilidade ante Deus e ante a Historia, en presenza dos Tribunais do Reino, promulgo como Principios do Movemento Nacional, entendido como unha comunión dos españois nos ideais que deu vida á cruzada, o seguinte:

1.- España é unha unidade de destino no universal. O servizo á unidade, grandeza e liberdade da Patria é un deber sagrado e tarefa colectiva de todos os españois.

2.- A nación española considera como un selo de honra o cumprimento da lei de Deus, segundo a doutrina da Igrexa Católica Apostólica, a única e verdadeiro, e fe inseparable da conciencia nacional, que inspirará a súa lexislación. (...)

4.- A unidade entre os homes e as terras de España é intanxible. A integridade da patria e a súa independencia son demandas supremas da comunidade nacional. Os exércitos de España, garantía da súa seguridade e expresión das heroicas virtudes do noso pobo, deben posuír a forza necesaria para o mellor servizo á Patria.

6.- As entidades naturais da vida social, a familia, o municipio e os sindicatos, son estruturas básicas da comunidade nacional.

7.- A forma política do Estado nacional é, dentro dos principios inmutables do Movemento Nacional (...), a Monarquía tradicional, católica e representativa.

8.- O carácter representativo da orde política é un principio básico das nosas institucións. A participación das persoas en tarefas lexislativas (...) levarase a cabo a través da familia, o municipio e o sindicato (...) Calquera organización política de calquera tipo, fóra deste sistema representativo, será considerada ilegal. (...)

Lei Orgánica do Estado. 1967

«O Xefe do Estado é o representante supremo da Nación: personifica a soberanía nacional; exerce o poder político e administrativo supremo; ostenta a dirección nacional do Movemento e vela pola máis exacta observancia dos seus Principios e demais Leis fundamentais do Reino, así como pola continuidade do Estado e do Movemento Nacional; garante e asegura o funcionamento regular dos Órganos Superiores do Estado e a debida coordinación entre eles, sanciona e promulga leis e dispón a súa execución; exerce o mando supremo dos Exércitos de Terra, Mar e Aéreo; garante a preservación da orde pública no seu interior e a seguridade do Estado no exterior (...), impártese xustiza no seu nome, exércese a prerrogativa da graza; confire de acordo coas leis, postos de traballo, cargos públicos e honores (...).»

DOCUMENTOS TEMA 29. OPOSICIÓN AO RÉXIME

Doc. 1.O guerrilleiro Francisco Rey lembra o movemento dos anos 40:

“Alí onde había homes perseguidos que se viron na necesidade de fuxir, fixérono antes de caer de novo no cárcere ou ante un pelotón de execución. Marcharon así ao monte homes de todas as tendencias, socialistas, anarquistas, algúns católicos e, sobre todo, numerosos militantes comunistas. [...] Ao principio as nosas accións tiñan un carácter case exclusivamente de fuxidos que se moven organizadamente buscando puntos de apoio, falando coas xentes da necesidade de crear o movemento guerrilleiro. Eramos os fuxidos, os escapados, como nos chamaba o pobo”.

Doc. 2. Fragmento da sentenza do Consello de Guerra 650/59 contra a Agrupación Socialista Universitaria de Valencia, 3 de agosto de 1959:

“Nos últimos meses de 1958 [...] maniféstanse en Madrid e outras universidades, grupos de estudantes opostos ao SEU, baixo as denominacións Asociación Socialista Universitaria, Nova Esquerda Universitaria, Democracia Cristiá Estudantes e Estudantes Comunistas. E a instancia destes últimos [...] constitúese un Comité de Coordinación Universitaria.

[...] Unha destas consignas é axuntar os esforzos de todos os elementos desconformes coa política do Réxime vixente en España, especialmente no social e económico, para producir unha xornada de protesta pacífica en forma de folga de vinte e catro horas, que tería que ter lugar o 18 de xuño do ano en curso. Folga pacífica que fracasou rotundamente pola repulsa do pobo español”.

Doc. 3.Proxecto de resolución aprobado por aclamación no Congreso de Múnic:

“O Congreso do Movemento Europeo, reunido en Múnic os días 7 e 8 de xuño de 1962, estima que a integración, xa en forma de adhesión, xa de asociación de todos os países a Europa, esixe de cada un deles institucións democráticas, o que significa no caso de España [...] o seguinte:

- 1º. A instauración de institucións autenticamente representativas e democráticas que garantan que o Goberno se basea no consentimento dos gobernados.
- 2º. A efectiva garantía de todos os dereitos da persoa humana, en especial os de liberdade persoal e de expresión, con supresión da censura gubernativa.
- 3º.O recoñecemento da personalidade das distintas comunidades naturais”.

Doc.4.-En 1974, o Partido Comunista de España inspirou a formación da Xunta Democrática, na que se agrupaban diversas forzas de oposición que aprobaron o seguinte programa:

“1.-A formación dun goberno provisional que substitúa o actual (...).

3.-A legalización dos partidos políticos sen exclusións.

4.-A liberdade sindical e a restitución ao movemento obreiro do patrimonio do Sindicato Vertical.

5.-Os dereitos de folga, de reunión e de manifestación pacífica.

6.-A liberdade de prensa (...).

8.-A neutralidade e a profesionalidade, exclusivamente militar para a defensa exterior, das forzas armadas.

9.-O recoñecemento, baixo a unidade do Estado español, da personalidade política dos pobos catalán, vasco e galego e das comunidades e rexións que o decidan democraticamente.

10.-A separación da Igrexa e do Estado (...).”

Doc.5.-O líder sindical Marcelino Camacho lembra as orixes das Comisións Obreiras (CC.OO.):

“A cabalo entre 1956 e 1957 xurdiu e desapareceu, nun prazo breve, unha comisión na mina asturiana La Camocha, para defender unha asignación de carbón aos mineiros (...). Outras funcionaron en diversos lugares como Euskadi, Cataluña, Valencia, Andalucía, etc., sempre de forma fugaz e variada composición (...). En Madrid iniciouse unha nova fase de Comisións Obreiras que se caracterizou polo carácter permanente desas comisións elixidas en asembleas (...). Decidíramos servirnos da Escola Sindical de Enlaces (...) como un medio para nos coñecer e estender os nosos contactos sobre todo coas grandes empresas do metal”.

DOCUMENTOS TEMA 30. POLÍTICA ECONÓMICA

Doc. 1. Preámbulo de la Ley de 24 de octubre de 1939 de protección a las nuevas industrias de interés nacional

“Con motivo de la gloriosa Cruzada en que España tuvo que superar la crisis más grave de su historia, se puso de relieve la capital importancia que para la vida de la Nación tiene en contar en el territorio patrio con las industrias necesarias a la guerra y las primeras materias indispensables a su vida. La situación de nuestra economía exige, por otra parte, esfuerzos considerables para redimir a España de la importación de productos exóticos.

El no haber logrado hasta hoy, no obstante las posibilidades del mercado interior, el que la iniciativa particular satisfaga esas necesidades, aconseja el estimular la implantación de tales industrias de acusado interés nacional, concediéndoles ciertas garantías y beneficios”.

Doc. 2. Preámbulo del Decreto-Ley de 20 de julio de 1959, conocido como «Plan de Estabilización»

“Es indudable que las medidas restrictivas de emergencia entrañaban un carácter transitorio. Superadas aquellas circunstancias, llegó el momento de iniciar una nueva etapa que permita colocar nuestra economía en una situación de más amplia libertad, de acuerdo con las obligaciones asumidas por España como miembro de pleno derecho de la OECE. La mayor flexibilidad económica que se establecerá gradualmente no supone en ningún caso que el Estado abdique del derecho y de la obligación de vigilar y fomentar el desarrollo económico del país. Por el contrario, esta función se podrá ejercer con mayor agilidad suprimiendo intervenciones hoy innecesarias”.

Doc. 3. Ingresos de divisas por turismo

Años	Millones de dólares
1955	90,7
1960	297,0
1965	1.156,9
1970	1.680,8

Fuente: Ramón Tamames, *Estructura económica de España*, Madrid, Ed. Guadiana, 1974, vol. II, p. 479.